והא מבולי יום נינהו אביי בר רבין ורב

חנינא בר אבין דאמרי תרווייהו ניתנה תורה

למבול יום יתיב מרימר וקאמר לה להא

שמעת' א"ל רבינא למרימר ניתנה קאמרת

או ראויה קאמרת אמר ליה ראויה קאמינא

ולימבלו ביני שימשי וליקבלו תורה ביני

שימשי •אמר רבי יצחק ילא מראש בסתר דברתי (4) ולימבלו בצפרא דשבתא וליקבלו

תורה בצפרא דשבתא א"ר יצחק שלא

יהא הללו הולכין לקבל תורה והללו הולכין

למבילה א"ר חייא ברבי אבא א"ר יוחנן זו

דברי ר' ישמעאל ור' עקיבא אבל חכמים

אומרים [א] שש עונות שלמות בעינן אמר רב

חסרא מחלוקת שפירשה מן האשה "אבל

פירשה מן האיש ממאה כל זמן שהיא לחה

מתיב רב' ששת יוכל בגד וכל עור אשר

יהיה עליו שכבת זרע פרט לשכבת זרע

שהיא סרוחה מאי לאו שפירשה מן האיש

לא שפירשה מן האשה בעי רב פפא ُבשכבת

זרע של ישראל במעי כותית מהו ישראל דראיגי במצות חביל גופייהו עכו"ם דלא

דאיגי במצות לא או דילמא ייכיון דאכלין

שקצים ורמשים חביל גופייהו ואם תמצי

לומר יון דאכלי שקצים ורמשים חביל

גופייהו במעי בהמה מהו אשה (היא) דאית לה פרוזדור מסרחת אבל בהמה

דלית לה פרוזדור לא או דילמא ל"ש

תיקו: ת"ר ייבששי בחדש ניתנו עשרת

הדברות לישראל ירבי יוםי אומר בשבעה

בו אמר רבא דכולי עלמא בר"ח אתו

למדבר סיני כתיב הכא יביום הזה באו

מדבר סיני וכתיב התם יהחדש הזה לכם

ראש חדשים סמה להלן ר"ח אף כאן ר"ח

ודכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל

כתיב הכא זכור את יום השבת לקדשו

וכתיב התם יויאמר משה אל העם זכור

את היום הזה מה להלן בעצומו של יום אף

כאן בעצומו של יום כי פליגי בקביעא

דירחא רבי יוםי סבר בחד בשבא איקבע ירחא ובחד בשבא לא אמר להו ולא

מידי משום חולשא דאורחא בתרי בשבא

אמר להו יואתם תהיו לי ממלכת כהנים

בתלתא

בש א מיי׳ פ״ה מהלכות שאר אבות הטומאות הלכה יג:

ל ב ג מיי שם הלט"ו:

תורה אור השלם

1 קָרְבוּ אַלִּי שָׁמְעוּ זֹאת לֹא מֵרֹאשׁ בַּפַתֶּר דְּבַּרְתִּי מֵעַת הֲיֹתְה שָׁם אָנִי וְעַתָּה אֲדֹנְי אלהים שלחני ורוחו:

ישציהו מוז טו 2 וְכָל בֶּגֶד וְכָל עוֹר אֲשֶׁר יִהְיֶה עָלָיו שִׁכְבַת זְרַע וְכָבַּס במים וטמא עד הערב:

ויקרא טו יז בחדש השלישי לצאת 3 בְּנֵי יִשְׂרָאַל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם בִּיוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינְי: שמות יט א

4 החדש הזה לכם ראש תְּרָשִׁים רָאשׁוֹן הוּא לְכֶם לְחָרְשֵׁי הַשְּׁנָה: שמות יב ב

ַ 5 זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבְּת שמות כז לקדשו: לְקַּדְשׁוּ: שמות כּ ז 6 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הְעְם זְכוֹר אֶת הִיּוֹם הַנָּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמּצְרִים מִבָּית עֲבָדִים כִּי בְּחֹזֶק יִד הוֹצִיא יִי אֶתְכָם מִנָּה וְלֹא יֵאְבֵל שמות יג ג :חמץ: יְוּבֵץ: שמח יג ג 7 וְאַתֶּם תְּהְיוּ לִי מַמְלֶבֶת בֹּהַנִּים וְגוּי קְדוֹשׁ אֵלֶּה הַדְּבָרִים אָשֶׁר תְּדַבָּר אֶל בְּנֵי ִשְׂרָאֵל: שמות יט ו

מוסף רש"י

ביני שימשי. ערב שבת, ונראה בעיני לפי שבין השמשות שלו שגור בפי כל והכל חרדים אליו לגמור מלחכתן עד שלח תחשך קרו לה כי שמשי (בתובות קג.). דדאיגי במצות. ירחים יחרדים במלות, ומתור דאגתו ממחממיו (ודה כד:).

תום' ישנים

א) נ״ל רק קודם טבילה ולא קודם טהרה:

מוסף תוספות

י. א. דלכולי עלמא פריד. תוס' הכח"ש. ב. דלא קפדי אעונות אלא אימים. תוס' הכח"ש. ג. דלא הוה לן . לשהויי תורה כרגע. ריטנ״6. T. להוכיח מכאן. . הרח״ש. ה. בצפרא של אל ל. זו בצפו א דשבתא ומחצות היום ואילך יקבלו תורה. מוס׳ הלמ״ש. 1. י״ל דאינו מקשה מתן תורה אלא מום׳ הרא״ש. להקדים. להקדים. מוק' הלמ"ק.

1. מאי קמ"ל רב חסדא.
ליטנ"ל. ח. דאי מהתם
הו"א דכי. ליטנ"ל.

0. דוקא. ליטנ"ל. י. כל זמן . להסריח. שאינו ליטנ״, דעיקר חירושיה לומר שאין מטמאים יבשין אפילו תוך שלשה ימים. חי׳ הר״ן. קמ״ל רב חסדא כל זמן שהיא לחה תסרא כל זמן שהיא לחה אבל יהשין לכו"ע לא ואפיי בשו לאלתר. שיטה לכה"ן. יבשו לאלתר. שיטה לכה"ן. הנבע שפולט כדין האבה שפולטת, קמי"ל. יב. את החודש. מוס" הלש"ט. יג. ודרשינן הרייה נמי בשלהי פ"ק דרייה החדש הזה לכם כזה ראה חדש הזה לכם כזה ראה תק"ש. וקדש. תוס' הרח"ש. יד. אמאי. תוס' הרח"ש. טו. ופריך. מוס׳ הרל״ש. טו. הקב״ה למשה ואמירת. תוס' הרא"ש. וT. כדמוכחי קראי דבאותו היום עצמו מנאז. תוס׳ הרא"ש. יח. נתוס׳ נפסחים ו: ד"ה ואמאי: דמדבר

ולימבלו ביני שימשי וליקבלו תורה ביני שימשי. פירש בקונטרס דלר׳ עקיבא פריך ור״י אומרא דאדר׳ אלעזר בן עזריה ור' ישמעאל נמי^ב פריך דנילף מהכא דאעונות קפיד קרא דאי אימים לקבלו תורה בי שימשי^ג:

ולימבלו בצפרא דשבתא. המ ודאי לא פריך אלא לר׳ עקיבא דס״ל דאעונות קפיד הרא דניתא דילמא בעינן שש עונות וכי תימא אם היו פולטות בסוף ליל שבת מתי יטבלו ליטבלו בנפרא דשבתא אבל לר"א ורבי ישמעאל לא פריד דניתא דילתא קפיד רחמנא אעונות דפעמים היא קולא כגון אם שימשה בתחילת הלילה דאי קפדינן אעונות משעברו ה' עונות טהורה והשתח דקפיד אימים אינה טהורה עד יום רביעי ומיהו מלינן למימר דפריך דילמא קפיד אעונות ואימים אתרווייהו לחומרא כששימשה בתחילת הלילה ניזיל בתר יומי וכי שימשה בסוף היום ניזיל בתר עונות: אמר ר' יצחק שלא יהא הללו הולכים לקבל תורה. וא"ת א"כ מה לריך רבי ילחק לדרשה דלא מראש בסתר דברתי ויש לומר דאינטריך דאי לאו הכי ליטבלו בתחילת לילי השבת ומחצות לילה ואילך יקבלו תורה אבל ביום אם היו מאחרים עד שיטבלו כולם היו מתבטלין מת״תו: אבל פירשה מן האיש ממאה כל זמו שהיא לחה. הקשה ר"תו דמתני׳ היא דתנן בפרק דם הנדה (נדה נד:) הזוב והניע והרוק ושכבת זרע מטמאין לחין ואין מטמאין יבישין ומיהו לא קשה כולי האי דאיכא למימר ח מטמאין לחין שתוך ג׳י ור״ת מפרש דהכח בזכר שנרבע ופלט זרע דומיא דאשה והתם בראה קרי"א וכן פי׳ ר״ס: וכתיב התם החדש הזה לכם. תימה דגפרק קמא דפסחים (דף ו:) פריך אהאי קרא גופיה ממאי דברים ירחה קחי וי"ל דודהי ברים ירחת קתי דאמרי׳ במדרש (מכילמת) שהראהו הקב"ה"ב למשה באלבע"ג ובפסחים לא פריך אלא י⊤דבעי למילף מינה הא דאמר רשב"ג שדורשין לפני הפסח בהלכות הפסח שתי שבתות שהרי נביא עומד בר״ח ומזהיר על הפסח טווממאי דנביא בריש ירחא קאי ונהי דבראש חדש אמר ליה הקב"ה דילמה משה כשחמר לישרחל בחרבע׳

בירחא או בחמשא הוה קאי ומסיק

דיליף מדבר ממדבר דבההוא דבאחד

לחדש השני אמירת טו משה לישראל

היתה בו ביוסי כדכתיב באחד לחדש השני ויתילדו על משפחותם וגו' וא"ת דאמאי לא יליף הכא מדבר ממדבר כדיליף התם דהכא נמי כתיב מדבר באו מדבר סיני ויש

ים בתלתא אמר להו מצות הגבלה. לכ״ע הגבלה קדמה לפרישה דתלתא ויאמר כתיבי וסברא הוא דכל אחד נאמר

ביומו בהמא כתיב ואתם תהיו לי וגו' ובבתרא כתיב מצות פרישה ומלות הגבלה ובאמלעי לא כתב ביה מידי שיעשה משה שליחות לישראלים ואים לן למישדי מצות הגבלה אההיא אמירה ולא אמצות פרישה שהרי מיד אחר אמירה אחרונה כתיבא מלות פרישה:

לומר דטפי ניחא ליה למילף הזה הזה ולא מדבר מבמדבריה:

היום

שנת של מין. י¹⁰. ושקבלוהו ישראל ממשה כדי שיהא צריך להשיב לפני הגבורה שקבלוהו ישראל וכדאמרינן בברייתא בסמוך,

והא טבולי יום נינהו. כיון דלכולהו שמעינן דבלילי שבת טבלו הוו להו טבולי יום כשקבלו תורה שלא היה להם הערב שמש אחר הטבילה וכיון דהכי הוא איכא למימר דמבע"י טבלו שם ואפ"ה פליטתן טהורה ובלרי להו חדא עונה אליבא דכולהו: ראויה

קאמינת. ראויה לינתן לטבולי יום וקסברי הני תנאי לא הקפידה תורה על טבולי יום דלה כתיב הערב שמש אלא לענין קדשים הלכך מכל ג' ימים האמורים לענין פרישה החקקו להיות א) קודם טבילה ומיהו לא ניתנה לטבולי יום לפי שטבלו מבעו"י ולא פלטו ואם היו פולטות יחזרו ויטבלו משתחשך אבל לא הולרכו לכך: וליטבלו בי שמשי וליקבלו סורה בי שמשי. לילי שבת קרי בי שמשה בכל דוכתה מפני שבין השמשות שלו חלוק מכל ימים והולרך להזכירו בכמה מקומות. והכי פריך לר׳ עקיבא דאמר הקפידה תורה על מניז העונות ולא ההפידה אלא על חמש למה לא קבלוה בלילה מדהמתין עד הבקר איכא למימר שהקפידה על פליטת הלילה ואיכא ו׳ עונות: "לא בסתר דברתי במקום ארץ חשך. ולילה חשך הוא: ליטבלו בשבחא בלפרא. ולמה הולרך (כ) לירד בהשכמה דיום אי פרשו עם חשכה בד׳ ויטבלו בשבת שחרית ואם פלטו לאחר טבילה טהורין דהא עברו ה' עונות שלמות ואם פלטו לילי שבת ונטמאו לא איכפת לן וטובלין שחרית דהא בעל קרי טובל ביומו ואת אמרת ניתנה תורה לטבולי יום. ויש ספרים דגרסינן ביה

תרי לישני וגרסינן הכי לרבי אלעזר לישמשו ביממא דחמשא לר׳ ישמעאל לישמשו בליליה דחמשה לרבי עקיבה לישמשו ביממא דארבעה ואומר אני שהוא שיבוש והגורחו מעה ולא ידע לפרש מהו שאמר ר' ישמעאל פעמים שהן ה׳ עונות כו׳: אבל חלמים אומרים ו' עונות שלמות. סברי להו כר' יוסי דאמר בארבעה עביד פרישה ובהשכמה כר' עקיבא ולית להו שטבלו בלילי שבת אלא סבירא להו דאותן שטבלו לילי שבת ופלטו לאחר טבילה הולרכו לטבול בשבת שחרית ולפיכך נתעכבה שכינה מליתן עד הבקר ולא משום לא בסתר דברתי לחודיה: שפירשה מן החשה. כגון פולטת שכבת זרע שקבלה מזכר הוא דאמר ר' אלעזר בן עזריה דבתרי יומי מסרחת מפני שמתחממת בגופה: אבל פירשה מן האיש. על הבגד מטמאה לעולם: כל זמן שהיא לחה.

ומיהו משיבשה לא מטמיא דתו לא חזיא להזריע: מאי לאו שפירשה מן האיש. על הבגד ומטהר לה לחה מסרחת דלא קתני פרט לכשיבשה: של ישראל במעי כותית מהו. מי מסרחת בג' ימים כישראלית ואי פלטה ליה בתר ג' טהור הנוגע בטיפה או לא. ולהכי נקט שכבת זרע של ישראל דאילו דכותי אמרינן במסכת נדה קריו טהור בפ' בנות כותים (נדה דף לה.): דדייגי במלוח. לקיים מלות וחרדים בדבר ומחוך דאגה מתחממין כדכתיב (תהלים לט) חם לבי בקרבי: חביל. חם: דאים לה פרוודור. בשר כותלי בית הרחם בולט מן השינים ולחוץ ובית הרחם הוי מן השינים ולפנים: אשה אים לה פרוודור. לפיכך לא שליט בה אויר בגופה ומתחממת: בו' בחדש כו'. דהא

דכתיב נשמות כדן ויכסהו הענן ששת ימים ויקרא אל משה ביום השביעי סבירא להו כר׳ יוסי הגלילי דאמר בפ״ק דיומא (דף ד.) זה היה מעשה אחר עשרת הדברות ור' יוסי סבירא ליה דמשה וכל ישראל עומדים לקבל עשרת הדברות ולא בא הכתוב אלא לחלק כבוד למשה: **כסיב הכא.** הזה הזה לגזירה שוה: **מה להלו**. זכור את היום הזה בעצמו של יום הזכירה דיציאת מצרים נאמר להו כדכתיב הזה אף כאן בעלמו של יום הזכירה דשבת נאמר להן זכור את יום וגו': בקביעא דירחא. באיזה יום הוקבע החדש: משום חולשא דאורחא גרסינן: בסרי בשבא אמר להו ואסם סהיו לי. ומשה עלה ויקרא אליו כל הענין עד אלה הדברים אשר מדבר וגו' הדברים האלה נאמרו לו למחרת ביאתם כדאמרינן [ע"א] כל עליותיו בהשכמה היו ואפי׳ למאן דלית ליה בהשכמה ירד דלא אקיש אית ליה בהשכמה עלה דהא בהדיא כתיב קרא:

יביירביי. למהוה ביממא. ו**הדר אקשינן** אם כן למה לי דעבד פרישה אליבא דר׳ ישמעאל ור׳ עקיבא מצפרא ארבעה, **לר׳ עקיבא**

שמם כולי יומט השקבלוהו ישראל ממשה כדי שיהא צריך להשיב לפני הגבורה שקבלוהו ישראל וכד שקבא ארבעה, והרי אקשינן אם כן למה לי דעבד פרישה אליבא דר׳ ישמעאל ור׳ עקיבא ארבעה. והרי השם עות עברא מגורות במקרא וראויה להיות מוקדמת. מי הכיץ, והיינו קרא דכתיב קודם פרישה אל על כרחין זו מצות הגבלה שהיה ימי אמורות במקרא וראויה להיות מוקדמת. מי הי" לישראל מצות הגבלה והיינו קרא דכתיב קודם פרישה ויגד משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן נוכי ובו יבוים אמר משה לישראל מצות הגבלה והיינו קרא דכתיב קודם היינו קרא דכתיב קודם היינו לא משה והוא אנכי אליך בעב הענן נוכי ובו יבוים אל הי". שיטה להר"ץ (וע" מהכד"ל).

אל פירשו ביום רבעי הות משלה להכין, דר׳ אלעור בן עזריה המשה ביום הצרים המדיל אינו עם שכח בהא מילהא סוניא ולא שפיר שהללו ילכו לקבל תורה והללו ילכו לקבל הערה מים המשה ביום הבעי הות שבת היים של שניה לא צריכה המשה ביום הבעי הות משב יממא המשה שפלטה שבת היים של שניה לא צריכה הערב שמש, וכל נשים שהיה להן כן טבולי יום. ואיכא הגרסי ליה הכא, ואית ליה תרץ אנפי, חד דהויא קושיא על ר׳ עקיבא דאמר במקצת יומא (דחמשה) (דארבעה) עבד ליום אינון, ועוד אית ליה להאי קושיא אנפא אחרינא, כי שמשא, לו עביר להו של עביר שהעל הוב בעין הוב העביה בא של אל עד צפריד הערב שמש, וכל נשים שהיה להן כן טבולי יום אינון, ועוד אית ליה להאי קושיא אנפא אחרינא, כי מאל עד צפרי באון פרוקא, הא טבולי יום נינהו אי הות פרשתן עד צפרא דשבתא. ופריקא הרי צחק של אות התורה, הוא בבברי אימיר, כי השרות אות אות בכברי היום, ומוד אות אות בכברי היום, ומוד אות לא בנברי אימיר, כי דסדנא לשמעה אבל היום עותה היום בומר לא מניא אל עד צפרי הוא לטבולי יום, מוכח אות הוא הער לו אות לו הבברי יומינו אות דבר הי ישמעאל ורי עקרא של את התורה, והובע בלו ישראל את התורה, הואם בבלי ישר אל אות אל עד צפרי אומים בלולי שבי ביום לאות הוא הוא הוא והפילו פלי אומיה בלול מים אל מורה לובה לטבולי יום, מוכח את הור לא מוא אל עד צפרי הואלים הואם לו הורה, והשבת לו מום הוא לא מורה, הואם בכברי אימיר, כי דסדנא לשמעה אבל המים אומרים של הוות הואם בלולי שבי אומר הי יוחון זו דבר הי ישמעאל ורי עקר בלולי ום מותה לא מור הי יוחון או דבר הי ישמעאל ורי עקר בא אות היה לובה

(1) לדה לד., לד (של וע"ד) (2) (ב"ש], ד) תענית כה: יומא ד:, ה) פסחים ו:, (1) כ"ה ג" רש"ל ויש גורסים כל ג" האמורים ר"ל דעת ראב"ע או ר"ע או ר"י, לחב"ע חו ר"ע חו ר"י, 1) נישעיה מ"ה פי"ט לא בסתר דברתי במקום ארן חשך והן קרא מוקדם לקרא דמייתי בסוגיין לא מראש בסתר וע"שן ומלוה ליתן . דברתי טעס], ה) שייך לקמן,

הנהות הב"ח

(א) גמ' נסתר דנרתי וגו' ילינובלו: (ב) רש"ר וניטבנו: (3) רש"י ד"ה ליטבלו בשבתא בלפרא ולמה הולרך להפרישה בהשכמה דיום רביעי יפרשו עם תשכה וכו' לא איכפת וכו׳ דטובלות ישמעאל לישמשו ביומא דארבעה לר"ע לישמשו בליליא דארבעה:

גליון הש"ם

גמ' אמר ר"י לא מראש בסתר דברתי. זה פסוק נישעיה לף מח ע"ל ורש"י ליין לא בסתר דברתי שוה ים לא המענה לכנתי שוה פסוק ישעיה מ״ה: גמ' ר' יוםי אומר בשבעה בו. ע׳ ע״ו דף ג ע״ל מוס' ד״ה יום :סששי

הגהות הגר"א

נמ' שש עונות. נ"ב [א] גירסת הגאונים ג' עונות:

רבינו חננאל שבת. כדאמר ר' עקיבא

שבוז, כואמו די עקיבא אם יצאת מקצת עונה ראשונה משלימין לו מקצת עונה שישית. אלא ר' ישמעאל, דקמצריך ארבע עונות שלימות שמתחילות מתחילת יום (או מתחילת לילה) מתוך ג' ימים כמאן, לא כרבנן ולא כר' יוסי, יוסי נמי דהא יומא דארבעה שיצא מקצתו לא מהני . למחשביה עונה כידחשיב למחשביה עונה כידחשיב ליה ר' עקיבא, וארבעי דבידיה חמישי וששי אינון בלחוד ובעאי להו מכלל שלשה ימים, כמאן קאי. ופרקינן לעולם כר' יוסי קאי ר' ישמעאל, ו**[כד]אמר** ירד, דאלמא סבר דעבד להו פרישה ביום רביעי בהשכמה קודם הנץ החמה. והוה להו חמש עונות מכלל שלשה ימים, כדפרשינן לר׳ ישמעאל בעניין פעמים ה׳. וסלקא שמעתא, ומקשינן בין לר׳ ישמעאל ובין בין לר׳ ישמעאל ובין לר׳ עקיבא למה ליה . למשה רריוו למטרד מרישה והאמר רב הונא ישראל קדושים הן ואין משמשין קרוטים הן האין משמשרן מיטותיהן ביום. ופריקנן איצטריך למשה לאפרושינן ההאמר רבא אם היה בית אפל מותר. ואמר (רבה) . [רבא] ואיתימ[א] רב פפא תלמיד חכמים המאפיל בטליתו מותר. ומקשינן כי מכדי פרישה עבידא אליבא דר' יוסי ור' ישמעאל ור' יור יוטי וורישמעאל וור עקיבא מארבעה, ואליבא עקיבא מארבעה, ואליבא דר' אלעזר בן עזריה ורבנן מן חמשה, ולכולהו כל אשה ששמשה קודם הפרשה, אם פלטה שכבת זוע בלילי שבת טהורה זוע בלילי שכת טהורה היא, תישרי שכינה מליליא דשבתא אמאי איתאחרא עד ו שבונה אמהי אינהחוה לצפרא. ופרקינן אמר יצחק לא מראש בס